

POSTANOWIENIE

Dnia 19 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa H. K.
przeciwko Spółdzielni [...]. w G.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 sierpnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 19 listopada 2018 r., sygn. akt IV Pa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w O. na rzecz radcy prawnego A. I. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług.

3. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu stronie pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2017 r. H. K. wniosła o uznanie za bezskuteczne oświadczenia pozwanego Spółdzielni [...] w G. Oddział Zakład Produkcji [...] w M. z dnia 15 grudnia 2017 r. o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem oraz wniosła o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu

powódka wskazała, że przez 34 lata pracy była sumiennym pracownikiem, nikt nie miał do niej żadnych zastrzeżeń, nie była również karana dyscyplinarnie. W dniu 24 października 2017 r. pozwany powierzył powódce czasowe wykonywanie innej pracy niż określona w umowie na okres od dnia 1 listopada 2017 r. do dnia 31 stycznia 2018 r. Powódka starała się wykonywać pracę w sposób należyty, jednak z uwagi na kłopoty ze zdrowiem w dniu 6 grudnia 2017 r. złożyła na piśmie prośbę o przywrócenie jej do pracy na stanowisko odpowiadające jej kwalifikacjom. W odpowiedzi na powyższe pismo pozwany złożył powódce w dniu 15 grudnia 2017 r. oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia. Zdaniem powódki zawarte w oświadczeniu przyczyny są nieprawdziwe, zaś samo powierzenie jej pracy innej niż określona w umowie było nieuzasadnione oraz, że pozwany swym działaniem naruszył art. 30 § 4 k.p.

Wedle stanowiska strony pozwanej wypowiedzenie dokonane powódce jest zwykłym sposobem rozwiązania stosunku pracy, zaś przyczyny wypowiedzenia są rzeczywiste i leżą po stronie powódki jako pracownika, która to swoim działaniem, opisanym w odpowiedzi na pozew, naruszyła w sposób rażący swoje obowiązki i naraziła pozwanego na straty finansowe.

Wyrokiem z 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt IV P (...) Sąd Rejonowy w B. oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu. W ocenie Sądu Rejonowego przesłanki formalne rozwiązania z powódką umowy o pracę zostały spełnione, albowiem pracownik otrzymał od pracodawcy pismo zawierające rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem, co potwierdził złożonym przez siebie podpisem. Jednocześnie rozwiązanie umowy o pracę zawierało bardzo dokładnie określoną przyczynę takiego zachowania pracodawcy, a ponadto jak wskazują dowody, przyczyna zawarta w wypowiedzeniu faktycznie istniała (rażące naruszenie obowiązków pracowniczych, narażenie pracodawcy na straty finansowe). Poza sporem był fakt, że wszyscy pracownicy laboratorium zostali przeniesieni na inne stanowiska pracy, w związku z czym nie sposób uznać, iż jedynie powódka została ukarana przez pracodawcę. Sąd stwierdził, że poza jednym zaświadczeniem brak jest dowodów, że zdrowie powódki uniemożliwiało jej pracę, zaś wniosek o przywrócenie do pracy w ramach kwalifikacji zawodowych

powódki w kontekście uchybień jakich się dopuściła był bezzasadny i musiał skutkować rozwiązaniem z nią umowy o pracę. Strona powodowa zatem, zdaniem Sądu, nie wykazała, iż wskazane w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę przesłanki były jedynie działaniem pozornym, mającym na celu pozbycie się powódki z pracy.

W apelacji skarżąca Spółka podniosła, że Sąd Rejonowy naruszył przepisy postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez popełnienie błędów w ustaleniach faktycznych i pominięcie określonych dowodów w sprawie oraz naruszył przepisy prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 w związku z art. 30 § 4 k.p. poprzez uznanie, że wskazana przyczyna była prawdziwą przyczyną rozwiązania z powódką stosunku pracy i uznanie, że wskazana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia uzasadniała rozwiązanie z powódką stosunku pracy w takim trybie.

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z 19 listopada 2018 r., sygn. akt IV Pa (...) oddalił apelację jako nie zasługującą na uwzględnienie i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w ramach prerogatyw przysługujących z mocy art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie poczynił trafne ustalenia faktyczne, co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz prawidłowo wskazał podstawę prawną tegoż rozstrzygnięcia, wywodząc logiczne i znajdujące oparcie w prawie materialnym wnioski. Na gruncie prawidłowo ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego, nie może ulegać wątpliwości, że przyczyna wypowiedzenia miała charakter rzeczywisty, a zdarzenia powodujące taki stan rzeczy faktycznie wystąpiły. W związku z powyższym, w ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek podstaw, wbrew twierdzeniom apelacji, że Sąd pierwszej instancji wadliwie ocenił zgromadzony materiał dowodowy, a wywiedzione przez powódkę w tym przedmiocie zarzuty są niezasadne.

We wniosku z 24 kwietnia 2019 r. skarżąca wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąc wyrok Sądu Okręgowego w O. z 19 listopada 2018 r., sygn. akt IV Pa (...) w całości i twierdząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a ponadto istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących

poważne wątpliwości. Skarga jest oparta na naruszeniu przepisów prawa materialnego, tj. art. 45 p 1 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz art. 30 § 4 k.p. w związku z art. 8 k.p. poprzez również jego niewłaściwe zastosowanie. Istotne zagadnienie prawne wiąże się z odpowiedzią na pytanie, w jakim terminie od dowiedzenia się o przyczynie wypowiedzenia, pracodawca może złożyć pracownikowi oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem okresu wypowiedzenia w kontekście zdezaktualizowania się owej przyczyny na skutek zachowania samego pracodawcy? W związku z tym zasadne jest dokonanie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości dotyczących terminu (okresu) w jakim pracodawca od momentu dowiedzenia się o wystąpieniu przyczyny rozwiązania stosunku pracy, jest uprawniony do złożenia pracownikowi oświadczenia o zakończeniu stosunku pracy za wypowiedzeniem. Zdaniem skarżącej, przywołane w skardze orzecznictwo wskazuje na potrzebę jednoznacznego dookreślenia przedmiotowego terminu.

W uzasadnieniu skarżąca podnosi, że pozwany pracodawca pomimo powzięcia wiedzy o zaistniałej sytuacji nie zdecydował się na rozwiązanie stosunku pracy z powódką. Zapewne na zachowanie pracodawcy miały wpływ różne uwarunkowania m.in. dotychczasowy nienaganny stosunek powódki do wykonywanych zadań, staż pracy i doświadczenie, a także wątpliwości co do oceny indywidualnej winy poszczególnych pracowników. Tym bardziej budzi sprzeciw powódki stanowisko pozwanego, zalegalizowane niejako przez sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku, który po upływie kilku miesięcy od powzięcia wiedzy o przyczynie wypowiedzenia, ale za to niezwłocznie po powzięciu wiedzy o stanie zdrowia powódki – faktycznie uniemożliwiającym jej dalsze zatrudnianie na stanowisku pomocnika mleczarskiego, ale mogącej wykonywać inną pracę w pozwanej spółdzielni - zwalnia ją z pracy.

Skarżąca wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w O. w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpatrzenia, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy. W przypadku nie uwzględnienia skargi kasacyjnej lub nie przyjęcia jej do rozpoznania skarżąca wnosi o nieobciążanie powódki kosztami procesu i przyznanie kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu - według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich

uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134, z 12 września 2018 r., III UK 178/17). Ponadto skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 266/13).

Trzeba zwrócić uwagę, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2019 r., V CSK 220/19, LEX nr 2744163). W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę, że przepis art. 45 § 1 k. p. (ani żaden inny) - odmiennie niż art. 52 § 2 k.p. - nie przewiduje terminu na złożenie przez pracodawcę oświadczenia o wypowiedzeniu. Zachowanie lub utrata aktualności przyczyny wypowiedzenia są relatywizowane do okoliczności konkretnej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2018 r., I PK 150/17, OSNP 2019 nr 6, poz. 70). Należy także wskazać, przywołany w skardze, wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2016 r. w sprawie I PK 236/15, zgodnie z którym, pracodawca nie jest związany jakimkolwiek terminem na dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę, w szczególności nie jest to uzależnione od czasu, jaki upłynął od zdarzeń, które stanowią podstawę do dokonania wypowiedzenia (LEX nr 2278322). Podobny wydźwięk posiada wyrok Sądu Najwyższego, także przywołany w skardze, z 23 listopada 2010 r. w sprawie I PK 105/10, gdzie stwierdzono, iż wypowiedzenie nie jest ograniczone terminem do ujawnienia przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy. Jeżeli jednak okoliczność uzasadniająca wypowiedzenie na skutek upływu czasu stała się nieaktualna ze

względu na cel wypowiedzenia, może być ono uznane za nieuzasadnione (LEX nr 686795). Powołane w skardze orzecznictwo nie tyle jest rozbieżne, ale raczej zbieżne, w każdym przypadku pozostawiając ocenę konkretnemu składowi orzekającemu, w tym zwłaszcza sądów powszechnych. Natomiast polemika z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonana przez Sąd drugiej instancji, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty również na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżąca powinna mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych

podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia. Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo

wymaga zmiany (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., V CSK 327/19, LEX nr 2772828).

W zakresie granic kognicji należyj Sądowi Najwyższemu, w sytuacji, gdy skarga kasacyjna ogranicza się tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie wskazując na inne naruszenia prawa, jest ona niedopuszczalna jako nieoparta na ustawowej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., III PK 73/11).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy także zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstępuje od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z powodów uzasadnionych społecznym charakterem sprawy.

Na podstawie § 10 ust. 4 pkt 1 w związku z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265) zasądza na rzecz radcy prawnego A. I. kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.